

ГЛУМИЦА ИВАНА ЖИГОН, СИНОНИМ „ПРКОСНЕ ПЕСМЕ”, БОРАЦ У ОДБРАНИ ПРАВА
НА ОДБРАНУ

У Метохији увек сија сунце

„Мислим да су људи на Космету данас по неком узвишеном парадоксу срећнији од нас, јер су суштински слободнији. У срцу неправде људи се не могу заваравати шареним лажама – заваравати се, то је тамо превелики луксуз – па су слободни бар у својим главама. Овде нам испирају мозгове, а мени се чини да тамо перем свој мозак од тог испирања, перем га од свих нагомиланих лажи, себичности и кратковидих глупости београдске чаршије. Чистим своју упрљану велеградску душу”

Пише: Богдан Десница

Ар-хе-тип-ска же-на ис-ку-пљу-је свет. Му-за по-е-зи-је у по-тре-сној од-бра-ни пра-ва на пе-сму, на су-зу, на уз-не-се-ност. На до-сто-јан-стве-ност пат-ње и жр-тву. На искре-ност. На дру-гост. На до-след-ност. У јед-ној епо-хи па-ла-му-ђе-ња, ћиф-тин-ства и ни-ске про-зе.

Бо-рац ко-ји бра-ни пра-во на од-бра-ну.

Сце-на кру-жи око ње, она с ла-ко-ћом по-ста-је сре-ди-ште ко-је све-тли.

Чак и кад су је моћ-ни са-вре-ме-ни-ци оп-ко-ља-ва-ли по-до-зре-њем и спут-ва-њем, пред њом су се, са ше-ши-ром у ру-ци, кла-ња-ли нај-ве-ћи, на че-лу са Фјо-до-ром Ми-ха-и-ло-ви-чем. Мо-жда је то нај-бо-ља На-ста-сја Фи-ли-пов-на ко-ју је ика-да ви-део. Ни-ки-та Ми-хал-ков би се сло-жио.

Али, у сво-јој епо-хи, Ива-на Жи-гон је пре све-га „але-го-риј-ска Ср-би-ја” и нео-бич-на *П р-ко-сна пе-сма*

(ко-ја се упра-во ових да-на по-ја-ви-ла у мул-ти-ме-ди-јал-ном из-да-њу, на CD-у). На пи-та-ња „НА-ЦИ-ЈЕ” од-го-ва-ра са-мо не-ко-ли-ко да-на на-кон што је, на во-да-ма Ушћа, по-ста-ла су-пру-га, и са-мо не-ко-ли-ко не-де-ља пре но што ће, на прав-ди Бо-га, по-ста-ти мај-ка.

• По след њих го ди на ве ли ки део свог жи во та и енер ги је по све ти ли сте срп ској де ци са КиМ. Ка жу да Вас по зна ју до слов но сва пре о ста ла срп ска де ца та мо. Ка ква је то сна га, ка ква мо ти ва ци ја, ка кво ис ку ство?

Ма, то је је-ди-ни на-чин да пре-жи-вим сво ово лу-ди-ло. Љу-бав ко-ја ис-це-љу-је. Јер и ср-це и мо-зак су ми пре-о-се-тљи-ви на ла-жи, а на-ро-чи-то на глу-пост. Тра-жим за-то ма-ло исти-не за лек, и стиг-нем до Ко-со-ва, до Ку-бе, до Бе-ло-ру-си-је... Из-гле-да да ме има сву-да где је не-прав-да, ве-ро-ват-но за-то што је та-мо и нај-ви-ше от-по-ра про-тив ње. У са-мом от-по-ру про-тив не-прав-де нај-ви-ше је ве-ре у прав-ду, у по-бе-ду. Без те ве-ре не бих пре-жи-ве-ла у све-ту ко-ји ула-зи у оно исто „парт-нер-ство за мир” ко-је га је бом-бар-до-ва-ло, у Евро-пу ко-ја се рас-па-да од не-сло-ге и про-те-ста, од пре-да-је ге-не-ра-ла и ју-на-ка ха-шким уби-ца-ма. То мо-гу да из-др-же са-мо ср-ца сла-би-ћа. Ја-ка ср-ца пу-ца-ју од не-прав-де.

Мо-жда то зву-чи су-ро-во, али ме-ни се чи-ни да на Ко-со-ву не по-ма-жем ја де-ци, не-го та де-ца ме-не спа-са-ва-ју. Или је то, у ства-ри, све јед-но те исто. Тек, мно-го је би-ло су-за, мно-го сме-ха, мно-го пе-са-ма, за-гр-ља-ја, по-љу-ба-ца на Ко-со-ву у по-след-њих 3-4 го-ди-не, ка-ко ре-дов-но оби-ла-зим та-мо-шња се-ла и за-се-о-ке. Је-дан од нај-не-ве-ро-ват-ни-јих ути-са-ка је да у Ме-то-хи-ји увек си-ја сун-це. И ми-слим да су љу-ди на Ко-сме-ту да-нас по не-ком уз-ви-ше-ном па-ра-док-су срећ-ни-ји од нас, јер су сло-бод-ни-ји. У ср-цу не-прав-де љу-ди се не мо-гу за-ва-ра-ва-ти ша-ре-ним ла-жа-ма – за-ва-ра-ва-ти се, то је та-мо пре-ве-ли-ки лук-суз – па су сло-бод-ни бар у сво-јим гла-ва-ма. Ов-де нам ис-пи-ра-ју мо-зго-ве, а ме-ни се чи-ни да та-мо пе-рем свој мо-зак од тог ис-пи-ра-ња, пе-рем га од свих на-го-ми-ла-них ла-жи, се-бич-но-сти и крат-ко-ви-дих глу-по-сти бе-о-град-ске чар-ши-је. Чи-стим сво-ју упр-ља-ну ве-ле-град-ску ду-шу.

„ЈА, КЋИ БОЖ-ЈА, СР-БИ-ЈА”

• Пред мајџ сторским објективом Петра Вуја нића, своје време ме но, би ли сте але го ријска Србија. (Фасцинантно сте пристајале једна другој.) Уду блујујући се у пси хо ло ги ју тог „лик”, шта сте открили у њему, а шта у себи?

У лик Ср-би-је ужи-ве-ла сам се, мо-жда и пре-те-ра-но, го-во-ре-ћи сто-ти-на-ма пу-та *Пр-ко-сну пе-сму*

До-бри-це Ери-ћа. Ову пе-сму ве-ли-ки пе-сник на-пи-сао је у сво-је име. Ја-сно је да ме-ни не би би-ло мо-гу-ће да иза-ђем пред пу-бли-ку и из-го-во-рим: „Ја, раб Бож-ји Ср-бин с про-се-дом бра-дом...” Не-ким чуд-ним ин-стинк-том До-бри-ца је до-био иде-ју да ми по-да-ри нај-леп-шу и нај-те-жу уло-гу, и при-ла-го-дио

Пр-ко-сну пе-сму

за жен-ски род. Та-ко сам по-ста-ла „Ја, кћи Бож-ја, Ср-би-ја”.

Пе-сма је, чи-ни ми се, овим „при-ла-го-ђе-њем” по-ра-сла и пре-ра-сла од лич-не

ис-по-ве-сти јед-ног чо-ве-ка до ис-по-ве-сти чи-та-ве јед-не зе-мље, ње-ног на-ро-да, ње-не суд-би-не, исто-ри-је, па и бу-дућ-но-сти. Учи-ни-ла је да и ја по-ра-стем, она ми је отва-ра-ла пу-те-ве та-ко са-гла-сне са мо-јом при-ро-дом, же-ља-ма, схва-та-њи-ма. Пре-ко ње сам се све бли-же упо-зна-ва-ла са сво-јом до-мо-ви-ном. Као да ме је та пе-сма во-ди-ла пу-те-ви-ма сво-јих сти-хо-ва ко-ји-ма ћу учи-ти све ду-бље да је раз-у-мем, све бол-ни-је да је до-жи-вља-вам, да бих мо-гла све пр-ко-сни-је да је го-во-рим. Са њом, би-ла сам по-треб-на сви-ма ко-ји је до-жи-вља-ва-ју на сво-јој ко-жи. Већ 1993. го-во-ри-ла сам је по сне-гу на пр-вој ли-ни-ји фрон-та у Бо-сни, пред ма-ле-ном че-том ле-пих, мла-дих вој-ни-ка, у при-су-ству мо-је мај-ке. За-то сам се љу-ти-ла кад су их по-сле у не-ким на-шим иди-от-ским фил-мо-ви-ма при-ка-зи-ва-ли као из-гу-бље-не очај-ни-ке и од-мет-ни-ке. Ти-по-ви ко-ји сни-ма-ју та-кве фил-мо-ве, док њи-хо-ви вр-шња-ци ги-ну, ни-кад не-ће има-ти та-ко чи-ста ли-ца ко-ја су ми оста-ла у пам-ће-њу отуд, са фрон-та. Не ка-жем да ни-је би-ло и тих њи-хо-вих ру-го-ба и спо-до-ба, јер их сву-да има. Али, из-гле-да, сва-ко ви-ди оно што, по сво-јој ме-ри, за-слу-жу-је. Они ко-ји су на са-мом дну жи-во-та, они по ње-му и ри-ју и ко-па-ју не би ли убе-ди-ли око-ли-ну да ни-су они баш нај-ру-жни-ји, нај-пр-ља-ви-ји, нај-го-ри. Али би-ће да не-ма го-рих од та-ких „умет-ни-ка и ин-те-лек-ту-а-ла-ца”. Јер ба-ви-ти се умет-но-шћу да би уни-жа-вао чо-ве-ка је нај-не-до-стој-ни-ји по-сао за ко-ји знам. То је по-сао ко-јим же-лиш да из-на-ка-зиш ду-шу сво-јих гле-да-ла-ца, да би сви би-ли зли и пр-ља-ви као што си ти. Та-ко ја до-жи-вља-вам ту да-на-шњу не са-мо ан-ти-срп-ску, већ, ре-кла бих, ан-ти-људ-ску умет-ност.

• **Али и Бе о град, наш Бе о град, је жио се пред сво јом соп стве номПр ко сно м пе смом ?**

Да, чак и ле-де-ни Бе-о-град је за-ва-пио за њом 1999, то-ком НА-ТО бом-бар-до-ва-ња. Ни-ма-ло слу-чај-но, на мо-сту, 17. апри-ла, усред пе-сме по-че-ла је ва-зду-шна уз-бу-на, чу-ле су се си-ре-не. Кра-јич-ком ока, са им-про-ви-зо-ва-не сце-не, ка-ко то са-мо глу-мац мо-же (а, ве-руј-те ми, глу-мац оста-је глу-мац чак и кад ту-ма-чи на сце-ни сво-ју соп-стве-ну ми-сао и суд-би-ну), угле-да-ла сам љу-де ко-ји не по-ми-шља-ју да се раз-бе-же. У де-ли-ћу се-кун-де за-чу-ди-ла сам се то-ме, јер сам у истом том тре-нут-ку по-же-ле-ла да ско-чим са би-не, пре-тр-чим оно по-ла мо-ста и до-хва-тим се тла ко-је ни-је обе-ле-же-но као циљ смр-то-но-сног ми-ло-срд-ног ан-ђе-ла. Али, охра-бре-на и по-сти-ђе-на хра-бро-шћу сво-је „пу-бли-ке”, на-из-глед са-свим обич-ног све-та, са-зре-ла сам у јед-ном се-кун-ду и по-гле-да-ла увис. До-би-ла сам не-ки но-ви глас и тон и сна-гу, и за-ур-ла-ла у ноћ-ну та-му што је зло-коб-но пред-ста-вља-ла мрак да-на-шње бом-ба-шке ци-ви-ли-за-ци-је ко-ја се-је смрт по чи-та-вом све-ту. Чи-ни ми се, тек од та-да по-ста-ла сам до-стој-на да као чо-век, па и глу-ми-ца го-во-рим ову пе-сму. Од тад смо сра-сле. Од тад се дру-жи-мо, и пу-ту-је-мо за-јед-но по све-ту. Она ме је чак на-у-чи-ла и јед-ном но-вом је-зи-ку, је-зи-ку ју-жно-а-ме-рич-ке ци-ви-ли-за-ци-је ко-ја да-нас во-ди нај-до-сто-јан-стве-ни-ју бит-ку про-тив „но-вог свет-ског по-рет-ка”.

На-и-ме, по-же-ле-ла сам да је у пре-во-ду на шпан-ски из-ре-ци-ту-јем Фи-де-лу Ка-стру и по-све-тим је ко-ман-дан-ту Че Ге-ва-ри, и тај сан ми се ис-пу-нио. Али, на-гла-си-ла бих да се сан ни-је ис-пу-нио тек та-ко. Ни-је до-вољ-но до-би-ти до-бру иде-ју, ни-је до-вољ-но ни по-тру-ди-ти се и шест ме-се-ци учи-ти шпан-ски, ни-је до-вољ-но чак ни би-ти упо-ран. Чи-ни ми се, по-нај-пре тре-ба свим ср-цем ве-ро-ва-ти у оно што чи-ниш, и чи-ни-ти то бес-ком-про-ми-сно, стра-сно, не при-ста-ју-ћи на стран-пу-ти-це, на при-ма-мљи-вост од-у-ста-ја-ња, на са-му мо-гућ-ност да не учи-ниш све што мо-жеш.

И, да се вра-тим на ва-ше прет-ход-но пи-та-ње, по-сле *Пр-ко-сне пе-сме* не-ка-ко ми је би-ло нор-мал-но да одем у раз-ру-ше-ни Ге-не-рал-штаб са фо-то-гра-фом Пе-тром Ву-ја-ни-ћем и бу-дем Ср-би-ја. Ни-је то ви-ше би-ло ни ње-го-во уме-ће, ни мо-је ли-це, у пи-та-њу су би-ли обла-ци ко-ји су на-до-ла-зи-ли баш као што смо же-ле-ли, јер смо сли-ка-ли исти-ну ко-ја жи-ви у на-шим ср-ци-ма.

У ОКРИ-ЉУ БЕ-ЛЕ ОТАЦ-БИ-НЕ

• **Прџ коџ сна пеџ сма је, изџ глеџ да, обеџ леџ жиџ ла Ваш жиџ вот мноџ го виџ ше и дуџ бље но што се то обичџ но миџ сли ?**

Да, о њој бих мо-гла до су-тра, ни-кад не бих то ис-цр-пла, то-ли-ко се она по-ме-ша-ла са мо-јим жи-во-том. Упо-зна-ла ме је не са-мо са Ка-стром, не-го и са Лу-ка-шен-ком ко-ји, као што ви-ди-те, је-ди-ни у Евро-пи по-бе-ђу-је упр-кос прет-ња-ма, уце-на-ма, са 82 по-сто од 92 по-сто иза-шлих на би-ра-ли-ште. И ти глу-пи Аме-ри ка-жу: то ни-је де-мо-кра-ти-ја. Ме-ни је тек сад по-ста-ло до кра-ја ја-сно да они де-мо-кра-ти-ју – вла-да-ви-ну на-ро-да – ту-ма-че као вла-да-ви-ну сво-га на-ро-да над дру-гим на-ро-ди-ма.

По-сла-ла сам му че-стит-ку: „Ко сад сме да ка-же да у Бе-ло-ру-си-ји не-ма пла-ни-на?”

На-и-ме, Бе-ло-ру-си-ја је огром-на рав-ни-ца, про-стран-ства оне на-ше ста-ре Ју-го-сла-ви-је, а њен нај-ви-ши врх је 346 ме-та-ра над-мор-ске ви-си-не. Ваљ-да за-то уме-ју да гле-да-ју у да-љи-ну. За-то су се ваљ-да и на-ви-кли да се ду-хом бра-не од на-је-зда за-во-је-ва-ча то-ком исто-ри-је. Уве-ре-на сам да су за-то на-зва-ни *Белом Ру-си-јом*, јер ни Та-та-ри ни-су ни-ка-да ус-пе-ли да осво-је ста-ро По-ле-сје. Из-гле-да да су иму-ни на Та-та-ре свих епо-ха.

Ето, *Пр-ко-сна пе-сма* упо-зна ме са пред-сед-ни-ком са-ња-не отац-би-не, оне ко-ја се не пре-да-је и не про-да-је. Ре-ци-то-ва-ла сам је и на дан по-бе-де над фа-ши-змом у њи-хо-вом „Двор-цу ре-спу-бли-ке” и по-том до-би-ла, ка-жу, нај-шар-мант-ни-ји ин-тер-вју од Лу-ка-шен-ка ко-ји је ика-да дао. На кра-ју кон-цер-та по-све-ће-ног ве-те-ра-ни-ма, за-хва-лио се свим уче-сни-ци-ма, а ме-не је по-себ-но пред-ста-вио це-лој Бе-ло-ру-си-ји у ди-рект-ном пре-но-су. Ре-као им је да сам бра-ни-ла сво-ју зе-мљу на мо-сто-ви-ма том П

р-ко-сном пе-смом

, да мо-гу би-ти при-мер омла-ди-ни и ин-те-ли-ген-ци-ји, и мно-го то-га још, да се не хва-лим то-ли-ко. Ни-ка-да не-ћу за-бо-ра-ви-ти ка-ко су ме-ни и том До-бри-чи-ном и срп-ском пр-ко-су апла-у-ди-ра-ли сви пре-жи-ве-ли ве-те-ра-ни у Бе-ло-ру-си-ји. То је тре-ну-так нај-ве-ће по-ча-сти ко-ју је-дан млад чо-век мо-же да до-жи-ви.

Се-ћам се, че-сто, и Шу-ма-ри-ца 1999. За-су-ли су бом-ба-ма и хум-ке већ јед-ном уби-је-них ђа-ка. Као да су са-ми при-зна-ли да не мо-же да се уби-је не-ви-но би-ће, но-ви фа-ши-сти (као и све уби-це) вра-ти-ли су се на ме-сто зло-чи-на. По-сле је чи-тав Кра-гу-је-вац пе-шке до-шао у сво-је Шу-ма-ри-це, би-ло је ту око 50.000 љу-ди, и ћу-та-ли су том шу-ма-рич-ком гроб-ном ти-ши-ном, док су слу-ша-ли *Пе-сму*. Про-шло ми је та-да кроз гла-ву да се ни-чег као те ти-ши-не не бих упла-ши-ла да сам на ме-сту Аме-ри-ка-на-ца и оста-лих Ен-гле-за. Јер ни-је исто ка-да и ко-ли-ко и за-што љу-ди ћу-те. У ти-ши-ни, кад је ис-пу-ње-на ве-ков-ним бо-лом, чу-је се *исти-на*

. Би-ла је уби-тач-на и сти-ћи ће их кад тад.

• Пред седник сте Друштва руско-српског пријатељства. Недавно сте одликовани Међународном наградом Андреја Првог за верност И

, једним од највиших руских одликовања (које су пре Вас добили руски и српски патријарх, као и руски председник Путин). Стога на рођињу тежињу има Вашарељничца: „Наша дубока чежња за спасом којег се крије у руској снази толико је ирационална и идеална стичка да мора дожити и велика разочарања.” Предноу

ета пу ко сов ске дра ме, да ли у Ру си ји ви ди те раз ло ге за но ва ве ли ка раз о ча ра ња, или ипак раз ло ге за осно ва ну на ду?

Спо-ри-ла бих се ја са том сво-јом из-ја-вом... Да, ира-ци-о-нал-на је та ве-ра, као што де-те ира-ци-о-нал-но ве-ру-је у сво-ју мај-ку. До кра-ја, ин-стинк-тив-но, без све-сти, без-у-слов-но. Али то не зна-чи да та ве-ра ни-је и ра-ци-о-нал-на. Па она је је-ди-ни ло-ги-чан и мо-гу-ћи след до-га-ђа-ја. Не-ће нам ваљ-да ћи-ри-ли-цу са-чу-ва-ти Европ-ска Уни-ја? Зна-те, кад сам пре го-ди-ну и по да-на во-ди-ла 50 го-ло-о-то-ча-на у Ру-си-ју – а то је та-ко-ђе још је-дан не-ве-ро-ват-ни сан ко-ји сам ис-пу-ни-ла не са-мо сво-јим тру-дом не-го и оном де-ку-е-љов-ском же-љом ко-ја не при-ста-је на сво-је не-ис-пу-ње-ње, же-љом ко-јој се при-дру-жу-је чи-та-в уни-вер-зум да би се ис-пу-ни-ла, же-љом ко-ја се зо-ве ен-ту-зи-ја-зам – де-сио ми се овај ди-ја-лог. На мо-је пи-та-ње: да ли би-сте же-ле-ли да са Дру-штвом срп-ско-ру-ског при-ја-тељ-ства кре-не-те на пу-то-ва-ње у Ру-си-ју, као на-гра-ду за све му-ке ко-је сте из-др-жа-ли у име љу-ба-ви и вер-но-сти пре-ма њој? – пр-ви го-ло-о-то-ча-нин са спи-ска ко-га сам по-зва-ла те-ле-фо-ном от-ћу-тао је, а по-том од-го-во-рио сво-јим дрх-та-вим, ста-рач-ким гла-сом: „А ко не би же-лео да по-след-њи пут ви-ди сво-ју ро-ђе-ну мај-ку?”

КАД ЗА-ГУ-СТИ, ЉУ-ДИ СЕ ПРО-РЕ-ДЕ

Опет пра-вим ди-гре-си-ју, али по-ре-кло свег овог не-мо-ра-ла у на-шем дру-штву не иде од ко-му-ни-зма ни-ти ко-му-ни-стич-ке иде-је. На-про-тив, Ти-то и ње-гов изам је пре-те-ча свих на-ших да-на-шњих из-дај-ни-ка, јер је до-био ве-ли-ке па-ре упра-во за из-да-ју ко-му-ни-зма, јер је по-у-би-јао нај-и-скре-ни-је, нај-до-след-ни-је вер-ни-ке у иде-ју прав-де ко-ји се ни-су ло-ми-ли ни под нај-го-рим ужа-си-ма го-ло-о-точ-ких му-ка. Да-нас ти љу-ди, на-рав-но они пре-жи-ве-ли, и да-ље но-се сво-ју љу-бав, и ја сам лич-но ви-де-ла на том пу-ту у Мо-скву ко-ли-ко је она не-у-ни-шти-ва. У ства-ри, љу-бав је не-у-ни-шти-ва са-мо ка-да смо спрем-ни за њу и да по-стра-да-мо. Ти че-сти-ти љу-ди су и да-нас у скром-ним ка-пу-ти-ма, а њи-хов Мен-ге-ле, ка-ко га зо-ву, не-ки та-мо Ка-пи-чић, ше-та по Кнез Ми-ха-и-ло-вој ули-ци у свом бар-бе-ри ка-пу-ту, али без тог сја-ја и љу-ба-ви у очи-ма. За ме-не су срећ-ни-ји ови што уме-ју да за-пла-чу на звук ру-ске хим-не, или за по-ги-ну-лим дру-гом, не-го тај ушу-шка-ни у ком-фор г. Ка-пи-чић?

Има и он ваљ-да бар ма-ло ду-ше. Е, то ма-ло ду-ше му су-ди и пре-су-ђу-је.

• **Ми сли те да то има до вољ но жи ве ве зе са овом епо хом и да на шњим ге не ра ци ја ма?**

Да. Жи-ве и по-губ-не. Хо-ћу да ка-жем: да ни-су си-сте-мат-ски уни-шта-ва-ни на-ши нај-до-след-ни-ји љу-ди, да ни-смо то-ли-ке го-ди-не под Ти-том при-ма-ли па-ре за из-да-ју, из-да-ја и при-ма-ње па-ра за из-да-ју не би би-ли та-ко при-род-на по-ја-ва... Уоста-лом, ло-гич-но је да су упра-во де-ца и уну-ци оних „ко-му-ни-ста” ко-ји-ма ни-је би-ла ва-жна иде-ја прав-де, не-го пол-тро-ни-са-ње Ти-ту, ма-ри-о-не-ти за-пад-них си-ла ко-ји је из-био пр-ву ци-глу из Бер-лин-ског зи-да, да-нас они ко-ји се нај-ви-ше сме-шка-ју Со-ла-ни, Кар-ли и оста-лим спо-до-ба-ма, да их не на-бра-јам. И нај-ви-ше плу-ју по иде-ја-ма прав-де.

• **Ипак нам ни сте од го во ри ли на пи та ње о Ру си ји и још јед ном „ко нач ном ре ше њу” за Ко смет?**

Да, ето, уда-љих се од те-ме, од пи-та-ња о Ко-со-ву и Ру-си-ји. Упра-во на тој ре-ла-ци-ји сам пре-ве-зла, и то на-рав-но бес-плат-но, до сад бар око 1.000 љу-ди. И ви-ше. За-хва-љу-ју-ћи на-шем ДРСП, Ко-со-во је по-се-ти-ло ви-ше функ-ци-о-не-ра из Ру-си-је не-го из Ср-би-је, те се но-сим ми-шљу да осну-јем Дру-штво срп-ско-срп-ског при-ја-тељ-ства, не бих ли на-те-ра-ла ове на-ше 17г да уме-сто у Бри-сел пу-ту-ју ма-ло по КиМ. И јеф-ти-ни-је је, бо-га-ми и леп-ше. И чо-век се увек вра-ти са обо-га-ће-ном ду-шом, а ко-ме је то по-треб-ни-је не-го њи-ма?

Све то, на-рав-но, ни-шта не вре-ди, не вре-ди при-ча-ти о Ру-си-ји док на-ша др-жа-ва ова-ко хр-ли или ср-ља „у Евро-пу”. Шта би тре-ба-ло: да Ру-си-ја до-ђе, па да ра-ту-је про-тив Ср-ба да би спа-си-ла пра-во-слав-но Ко-со-во? Исто-риј-ски је бак-суз да је Ру-си-ја 1999. го-ди-не има-ла из-дај-нич-ку власт. Сад, опет, кад ми има-мо Ву-ка за ми-ни-стра спољ-них по-сло-ва, не-ма-мо ви-ше ни-ка-кву шан-су да се опе-ре-мо од сра-мо-те и од-бра-ни-мо сво-ју ду-шу. Сад кад се ор-га-ни-зам окре-нуо про-тив са-мо-га се-бе, а ауто-и-му-не бо-ле-сти су го-то-во не-из-ле-чи-ве, не-ма те Ру-си-је ко-ја нас мо-же спа-си-ти. За-то се сад тре-ба из-бо-ри-ти за су-тра.

А да са-мо зна-те ка-ко ма-ла Дра-га-ни-ца из Ве-ли-ке Хо-че го-во-ри стих „Ко-со-во је ду-у-у-ша Ср-би-но-ва"! Да гле-да-мо ми на-ше Дра-га-ни-це на ТВ-у уме-сто за-дри-глих њу-шки на-ших по-ли-ти-ча-ра, мо-гли би-смо да спа-си-мо и Ко-со-во, па чак и Ср-би-ју.

БОЛ-НО БУ-ЂЕ-ЊЕ ИЗ АМЕ-РИЧ-КОГ СНА

• У пролеће 1999. рекли сте Русијама, на јелцима новској државној ТВ, да Вам је ни хо во ћу та не страшни је од пројекти ла НАТО-а, јер се од ни хо вог ћу та на не мо же по бе ћи ни у једно скло ни ште. По сто ји ли да нас, у Пу тино вој Русији, она ко ве ли ка раз ли ка у по и ма њу тих ре чи у вр ху вла сти, у ин те лек ту ал ним и кул тур ним кру го ви ма и у „обич ном на ро ду”?

Не, да-нас су се власт и на-род у Ру-си-ји при-бли-жи-ли. Да-нас сва-ка бан-ка, сва-ки фонд, же-ли да по-мог-не Ко-со-ву, али на-ши ваљ-да не сме-ју да им се обра-ћа-ју за по-моћ. Ме-не, на при-мер, до сад ни-ко ни-је од-био, али не мо-же офи-ци-јел-на Ру-си-ја да пре-го-ва-ра са не-ким та-мо Дру-штвом срп-ско-ру-ског при-ја-тељ-ства. Ипак, да-нас је бо-ље не-го у до-ба Ђин-ђи-ћа: тад је тек Ру-си-ја би-ла у пот-пу-ном за-пећ-ку. Сад се, уоп-ште, лак-ше ди-ше. Смеш бар да по-ме-неш Ру-си-ју, али те-же је већ кад Ру-си-ја от-ку-пи не-ко вла-сни-штво у Ср-би-ји. Е, ту је већ гу-сто! Бо-јим се, ако та-ко на-ста-ви-мо, да ће нас се Ру-си-ја с пра-вом од-ре-ћи.

• У на сто ја њу да ду бље схва ти те оне љу де ко ји на Бал ка ну са на ју „амерички сан”, рекли сте да не мо же те да раз у ме те ни јед ног умет ни ка ко ји се пи та не *за шта жи ве ти, не го са мо ка ко жи ве ти.* У ме ћу вре ме ну, да ли је тај сан до са нан, или су ипак бли жа бол на бу ђе на?

Ко се-би да при-зна да у име бо-љег све-та већ 15 го-ди-на ду-ва у пи-штаљ-ке, лу-па у

лон-це, ма-ше ба-ло-ни-ма, а у ства-ри иде иза аме-рич-ких за-ста-ва ко-је до-но-се смрт, бом-бе и ма-са-кре по чи-та-вом све-ту? Ко се-би да при-зна да је за-рад бо-љег уси-си-ва-ча и ви-зе за Швај-цар-ску по-стао са-у-че-сник свих тих зло-де-ла? За-то су они да-нас та-ко за-гри-же-ни, јер под-све-сно осе-ћа-ју кри-ви-цу.

• Вре- ме у ко- јем жи- ви- мо обе- ле- же- но је ци- нич- ном иде- о- ло- шком зло- у- по- тре- бом ма- сов- не кул- ту- ре и „ин- ду- стри- је за- ба- ве”, па чак и отво- ре- ним док- три- нар- ним сво- ђе- њем кул- ту- ре на ге- о- по- ли- тич- ки ин- стру- мент „гло- бал- не им- пе- ри- је”. Ка- ко то до- жи- вља- ва- те и са- гле- да- ва- те Ви, ко- ја жи- ви- те и ства- ра- те у са- мом ср- цу кул- ту- ре?

Ја уисти-ну ра-дим у ср-цу кул-ту-ре, али сам та-мо где гло-ба-ли-зам не-ма ин-те-ре-са да при-ви-ри. Глав-ни мој рад у по-след-њих го-ди-ну да-на био је по-све-ћен ан-сам-блу „Ко-сов-ски бо-жу-ри”. По-ста-ла сам хо-ро-во-ђа јед-ног че-тр-на-е-сто-чла-ног ан-тич-ког хо-ра, хо-ра де-це из Ора-хов-ца, Ве-ли-ке Хо-че, При-шти-не, При-луж-ја, Вр-бов-ца, Гра-ча-ни-це... Ми, у ства-ри, не пе-ва-мо, ми не ре-ци-ту-је-мо, ми из-но-си-мо исти-ну, ми се на-шим пе-сма-ма, сти-хо-ви-ма, пред-ста-ва-ма бо-ри-мо про-тив те гло-бал-не не-прав-де. Кад та мо-ја де-ца, у ства-ри на-ша, про-го-во-ре на ен-гле-ском, ру-ском и срп-ском, за-пла-че сва-ки Ен-глез, Аме-ри-ка-нац и Ср-бин. Кад би ови ма-ли ам-ба-са-до-ри би-ли пред-вод-ни-ца на-ших де-ле-га-ци-ја, спа-сли би ми и што се спа-сти не мо-же. Ал', за-ми-сли-те, он-да би се и Вук рас-пла-као, и он-да би га кад до-ђе ку-ћи ве-ро-ват-но пре-ту-кли!

У по-зо-ри-шту ра-дим ста-ре пред-ста-ве, ко-је иду већ и по 10 го-ди-на, јер их пу-бли-ка во-ли. За но-ве ме не тра-же. За филм ме ни-ка-да ни-су ни тра-жи-ли. Ваљ-да сам не-по-доб-на. Умем ипак да про-би-јем као по-нор-ни-ца, али са-мо та-мо где има до-вољ-но сло-бод-ног па-да за мој хук.

ЖЕНСКА ЖЕНСТВЕНОСТ, МУШКА МУЖЕВНОСТ

• Бра̀нѝ те пра̀во на вѝ тѐшки прин̀цип у јед̀ном нѐвѝ тѐшком до̀бу, пра̀во на искрѐност и вѝсо̀ки идѐал лѐпо̀те у окру̀жѐњу им̀пѐрѝје кѝча и ла̀жи, пра̀во на ро̀до̀љу̀бље у до̀бу срѐбро̀љу̀бља, пра̀во на да̀ва̀ње у до̀бу по̀мах̀нѝта̀ле сѐбич̀но̀сти и гра̀бѐжи. Да ли је *плѝва̀ти уз̀вод̀но Ва̀ша суд̀бѝна, Ва̀ша од̀лу̀ка или Ва̀ша уло̀га?*

Упи-са-ла сам се на Ака-де-ми-ју пе-смом Цве-та-је-ве:

„Од-би-јам да би-вам

С не-љу-ди-ма, лу-да-ци-ма

од-би-јам да жи-вим.

С ву-ци-ма рав-ни-ца и ме-ђа

од-би-јам да пли-вам

на-до-ле стру-јом ле-ђа...”

Во-лим да ми ве-тар ду-ва у ли-це, а да су ми обра-зи чи-сти. Во-лим и да гле-дам увис док пла-чем, да ми зе-мља не ис-пр-ља су-зе. И, ве-ро-ва-ли или не, бит-ке углав-ном до-би-јам. А имам и све ве-ћу вој-ску иза се-бе. Зна-те ли ко-ли-ко је ле-по кад ти сва-ки дан бар је-дан тих, скро-ман чо-век ка-же: „Жи-ва би-ла, де-те.” Не по-њи-хо-вим ре-чи-ма, већ по скром-но-сти и сми-ре-но-сти тих љу-ди схва-тим да ни-сам слу-чај-но на свом пу-ту. Да сам им по-треб-на. Да ми жи-вот ни-је баш уза-лу-дан. Јој, ка-квих је ту те-ле-гра-ма би-ло кад је та-та умро, ко-ли-ка је то вој-ска то-плих љу-ди ко-ји су нам за-хвал-ни што их ни-смо из-да-ли. То је за-и-ста сре-ћа, ал’ ја не че-знем за сво-јом

срећом, ја сам од оних што се не смирују док око њих букти неправда, док људе унижавају. Кажу, на сахрањени Милошевићу је била „нижа класа“. Па је смо ли ми то грађани другог реда зато што се ни смо на крали? Ја се поносим што ми је тата, такав великан, умро са 70 година у буђењу, са пензијом од 17.000, што је возио „аскону“ стару 26 година. Јер и то сведочи какав је он био човек. А ови мијачи и цвјетчи искијаће све паре што су на млатили без таланта, и ко зна већ како, искијаће бар у приватном животу, јер неће имати поред себе оне који их воле и поштују као што ја волим и поштујем свога оца.

Кад проради мотика гладних, а не дебељо плаћени булдожери са запада, е то ће бити револуција у којој ћу ја учествовати.

• Уз све остао, Ви сте и лепа жења, чак би смо додали „опасно лепа жења“. Како тај дар, тај жиг не бежи, но си те кроз жи вот „на тој земљи“? И да ли таква женска лепота моћдер ног мушкарца, изнутра уздрма ног, више привлачи или плаши?

Иживела сам све врсте лепоте на сцени. Знам како је болно носити крст Настије Филиповне, и радије идем дроњава, са свим неупадљива. Уосталом, немам времена да се бавим својом лепотом. Имам сувише пријатеља, интелектуалца, сувише путујем и радим. Мушкарци који су ме волели, чини ми се, волели су ме јер сам умела да их волим, да креирам од њих оно што често ни су били, да их чаробним штапићем претвара у витезове, јунаке... И плашили су се мојих снава, нарочито када их остварујем. Или понајвише моје осетљивости? Они беже од свих крајности, а ја сам распета између невероватне слабости и осетљивости, и јачине којом се са том слабошћу носим.

• „Како жу да се крај свега слушати како да се полови исувише привлиже је дан другом, пошто и стовете се до не препознавши вошти.“ Да нас у светском поретку не ма другог пола, до ми ни ра уни поларни глобализам, а до ми нанта идеологија прати збрку пошти и међу људима. Ипак, има ли на де за овај свет, за женску женственост и мушку мужественост?

Све се рађа из љубави. Нови живот, нова уметност, своства-раштво потиче од дивљења према животу, а најзад дивљењу смо животом кад се заљубимо, кад

пре-ва-зи-ђе-мо гра-ни-це сво-га ја. Та-ко и пла-не-та мо-же ра-ђа-ти са-мо ако има ви-ше по-ло-ва. Глу-ма је, ина-че, упра-во уса-вр-ша-ва-ње ин-ди-ви-ду-ал-но-сти; код же-не је то вр-ста ње-не жен-стве-но-сти, код му-шкар-ца тип ње-го-ве му-жев-но-сти. У јед-но-по-лар-ном све-ту све је ма-ње жен-стве-них же-на и му-жев-них му-шка-ра-ца. Ваљ-да за-то што у јед-но-у-мљу сви по-чи-ње-мо да ли-чи-мо јед-ни на дру-ге. <

(Јул-август 2006)